Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 19 września 1933 r. 927.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

V. LITWINI PRUSCY.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

P r o t e s t L i t w y p r z e c i w k o w y s i e d l a n i u o b y w a t e l i l i t e w s k i c h z N i e m i e c ."Siegodnia" Nr.258 /IX.1933/:W ciągu ostatnich 3 - 4 miesięcy wysiedlono z Niemiec ok.500 obywateli litewskich. Litewskie M.S.Z. zwróciło się do rządu niemieckiego z protestem przeciwko tej akcji.-

T a r c i a l i t e w s k o - n i e m i e c k i e z p o w o d u k o n w e n c j i k ł a j p e d z k i e j ."Lietuvos Żinios" Nr.209 /IX.1933/:Niemcy wciąż jeszcze poruszają sprawy kłajpedzkie, mimo,że przegrały w Trybunale Haskim. Obecnie otrzymano wiadomości, że niemieckie M.S.Z. opracowuje memorjał do przedstawicieli państw sygnatarjuszy na plenarnem posiedzeniu Ligi Narodów, które się rozpoczyna dn. 25 września. W memorjale tym wskaże rząd niemiecki, że Litwa pogwałciła statut kłajpedzki i konwencję kłajpedzką.

Lit.M.S.Z. zainteresowało się już akcją rządu niemieckiego i, jak podają, szykuje odpowiednią kontrakcję. Mają być przygotowane odpowiednie wyjaśnienia co do punktów nowej ustawy o sądownictwie, dotyczących sądów kłajpedzkich, jak np.kwestja kompetencji.

Oprócz ministra Spraw Zagr. dr.Zauniusa mają się udać na plenarne posiedzenie Rady Ligi Narodów również znawcy.-

N o t a b e l g i j s k a d o r z ą d u l i t e w s k i e g o w z w i ą z k u z e s p r a w ą e l e k t r o w n i k o w i e ń s k i e j .Prasa kowieńska /z 15.IX.1933/:Konsul belgijski w państwach bałtyckich przesłał dr.Zauniusowi notę w związku z wprowadzeniem w Kownie stałej taryfy energji elektrycznej. W nocie prosi konsul o unieważnienie wydanej w tej sprawie przez rząd litewski ustawy.

Koła rządowe zachowują się negatywnie względem pomienionej noty i, jak podają, żadne zmiany nie zostaną poczynione w ustawie.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Z w r o t w p o l i t y c e k l e r u l i t e w s k i e g o? "Liet.Żinios" Nr.209 /IX.1933/:6 października ma się odbyć w Kownie konferencja centrum akcji katolickiej. Konferencja trwać ma jeden dzień. Program konferencji nie przewiduje sprawozdań lokalnych, ani obszerniejszych dyskusyj. Z tego wnoszą, że duchowieństwo zmierza do odprężenia stosunków z rządem.-

W y w i a d z r e k t o r e m u n i w e r s y t e t u p r o f . R ö m e r e m w s p r a w a c h u n i w e r s y t e c k i c h . "Lietuvos Żinios" Nr.209 /IX.1933/:Rektor uniwersytetu kowieńskiego prof.Römer udzielił 14 września współpracownikowi "Liet.Żinios" wywiadu w sprawach akademickich. W wywiadzie tym oświadczył prof.Römer, że uniwersytet nie może się ograniczyć jedynie do nauki, ale przygotowywać również winien młodzież do życia. Mówiąc o Przedstawicielstwie Akademickiem, oświadczył prof.Römer, że zasada korporacji i autonomji winna być przy wyborach do Przedstawicielstwa nienaruszona.

Kryzys ekonomiczny odbija się na działalności uniwersytetu. Tak np. szereg prac naukowych nie może doczekać druku. Sam prof.Römer napisał już dwa tomy dzieła p.t."Państwo". Tomy te dotychczas nie są wydane.

Obawy co do nadprodukcji inteligencji są przesadne. Narazie Litwa na nadmiar inteligencji uskarżać się nie może.-

D a l s z e e c h a k s i ą ż k i p r o f . V o l d e m a r a s a ."Lietuvos Żinios" Nr.209 /IX.1933/ zamieszczają artykuł prof. Leonasa p.t."Zagadka", poświęcony krytyce książki Voldemarasa na temat stosunków litewsko-niemieckich. Prof.Leonas odpiera m.in.twierdzenie Voldemarasa, jakoby ze strony niemieckiej nie grozi litewskości żadne niebezpieczeństwo. Prof.Leonas oświadcza, że wprost śmiesznem jest twierdzenie prof.Voldemarasa, jakoby ekspansja niemiecka nie stanowiła dla Litwy niebezpieczeństwa.-

S p r a w a p r o j e k t u u s t a w y o m e t r y k a c j i c y w i l n e j ."Lietuvos Žinios" Nr.209 /IX.1933/:Ostatnio odbyły się już dwa posiedzenia komisji pracującej nad projektem ustawy o metrykacji cywilnej. Projekt ustawy ma być w październiku ostatecznie zakończony i przekazany Gabinetowi Ministrów. W komisji pracują obecnie prezes Trybunału Najwyższego Krikszcziukajtis, prof.Römer, Ciplijauskas, Vilejszys i referent Raczkauskas.-

S p r a w a u r e g u l o w a n i a k w e s t j i r o b o t n i c z e j .Prasa kowieńska /z 15.IX.1933/:W tych dniach przedstawiciel związku fabrykantów p.Vosilus konferował z głównym inspektorem Pracy Szostakasem w sprawie uregulowania kwestji robotniczej, gdyż wobec braku odpowiedniej ustawy w tej dziedzinie cierpi praca w przedsiębiorstwach i dochodzi w nich do strajków, od których cierpią zarówno pracodawcy, jak robotnicy.-

P r z y j a z d l i t e w s k i e g o p r z e d s t a w i c i e l a w o j s k o w e g o w N i e m c z e c h .Prasa kowieńska /z 15.IX. 1933/:14 września przybył do Kowna w sprawach służbowych litewski przedstawiciel wojskowy w Niemczech pułk.Sztabu Generalnego Szkirpa.-

Z d z i a ł a l n o ś c i a d w o k a t ó w .Prasa kowieńska /z 15.IX.1933/:13 września odbyło się posiedzenie Rady Adwokatów. Omówiono na posiedzeniu szereg kwestyj, mających związek z dalszą pracą Rady na mocy nowej ustawy o sądownictwie. Posiedzenia Rady adwokatów w obecnym składzie zapewne już się nie odbędą. Wybory do nowej Rady odbędą się prawdopodobnie jeszcze w r.b.

Ustalono, że w związku z nową ustawą o sądownictwie prace Rady Adwokatów zmniejszyły się o połowę. Część funkcyj, które wykonywała Rada Adwokatów, przechodzą obecnie do kompetencji ministra Sprawiedliwości /nominacje adwokatów/ i Sądu Apelacyjnego.-

S p r a w a u s t a w y o r z e m i e ś l n i k a c h .Prasa kowieńska /z 15.IX.1933/:M-stwo Oświaty zwróciło się w tych dniach do Gabinetu Ministrów z prośbą o wprowadzenie w życie w trybie przyśpieszonym nowej ustawy o rzemieślnikach. Projekt ustawy składa się z 8 artykułów. Po opublikowaniu ustawy wyda M-stwo Oświaty specjalne przepisy o wprowadzeniu ustawy w życie.-

O g ł o s z e n i e b o j k o t u t o w a r ó w n i e m i e c k i c h p r z e z s o c j a l d e m o k r a t ó w l i t e w s k i c h ."Siegodnia" Nr.258./IX.1933/:Litewska partja socjaldemokratów S.D. postanowiła na zasadzie decyzji międzynarodówki socjalistycznej ogłosić bojkot towarów niemieckich.

D e l e g a c i l i t e w s c y d o G e n e w y ."Siegodnia".258. /IX.1933/:Jako delegaci litewscy na sesję Ligi Narodów pojadą:minister Spraw Zagr.dr.Zaunius i rektor uniwersytetu prof.Römer.-

Z a k a z z j a z d u z w i ą z k ó w z a w o d o w y c h w K o w n i e ."Siegodnia" 258 /IX.1933/:Władze kowieńskie wydały zakaz zjazdu związku zawodowych, który miał się odbyć 18 września.-

W p r o w a d z e n i e w ż y c i e n o w e j u s t a w y o s ą d o w n i c t w i e ."Lietuvos Aidas" Nr.208 /IX.1933/:15 września weszła w życie nowa ustawa o sądownictwie. W związku z tem zebrali się w Kownie prezesi i prokuratorzy wszystkich sądów. Przedstawili się oni 15 września ministrowi Sprawiedliwości Żylińskiemu, poczem byli przyjęci przez prezydenta Smetonę. Wygłoszono przemówienia okolicznościowe. Przemawiali:minister Sprawiedliwości Żyliński, prezes Trybunału Najwyższego Krikszcziukajtis i prezydent Republiki Smetona.-

R e p r e s j e p r a s o w e n a L i t w i e ."Jaunakas Zinos" Nr.209 /IX.1933/:W ostatnich dniach ukarano w trybie administracyjnym niektóre pisma kowieńskie. Tak więc "Rytas" ukarany został grzywną 500 litów za zamieszczenie artykułu, krytykującego działalność konsula niemieckiego w Kłajpedzie; "Dienos Naujienos" ukarano grzywną 200 lt. za artykuł p.t."Niemcy się zbroją"; "A.B.C." ukarano za artykuł w sprawie więziennictwa i artykuł p.t."Kryzys europejski", w którym się pisze o niebezpieczeństwie niemieckiem dla pokoju europejskiego.

Jak się domyślają "Jaunakas Zinas", powyższe represje mają na celu powstrzymanie prasy litewskiej od napaści na Niemcy, gdyż wywiera to złe wrażenie w Berlinie, zwłaszcza w związku z obecnemi litewsko-niemieckiemi rokowaniami gospodarczemi.-

R o z b u d o w a K o w n a ."Rytas" Nr.208 /IX.1933/:W ciągu 15 lat niepodległości litewskiej przeprowadzono w Kownie ok.272 nowych ulic i zbudowano ok.8 tys.domów. Ogólny obszar miasta wzrósł o blisko 8 km.².

S p r a w a n o w y c h p a s z p o r t ó w l i t e w s k i c h. Prasa kowieńska /z 14.IX.1933/:W tych dniach została już ostatecznie rozstrzygnięta kwestja tekstu nowych paszportów litewskich. W paszportach będzie wskazane imię i nazwisko posiadacza paszportu i imię ojca. Rubryka narodowości zostanie zastąpiona rubryką "pochodzenia" /kilmė/, adnotacji wyznania nie będzie. Podobnie, jak obecnie będzie wskazany w paszportach zawód. Nazwiska osób narodowości litewskiej mają być zlitewszczone, nad czem, jak wiadomo, pracuje specjalna komisja i w tej nowej formie wpisane do paszportów. Nazwiska nielitwinów będą wpisane w ich brzmieniu oryginalnem.-

L i c z b a i n ż y n i e r ó w i t e c h n i k ó w n a L i t w i e .Prasa kowieńska /z 14.IX.1933/:Dotychczas zarejestrowano w głównej Inspekcji Budowlanej 214 inżynierów,zamieszkujących w Litwie. Znaczna ich część ukończyła wykształcenie zagranicą. Pozatem zarejestrowało się w Inspekcji 128 techników budowlanych.-

M i l j o n o w a a f e r a ."Rytas" Nr.207 /IX.1933/:W Kownie ujawniono ostatnio miljonową aferę. Mianowicie okazało się, że w składzie znaczków pocztowych niedobór wynosi 2 milj.666.096,71 litów. -

V. LITWINI PRUSCY.

K r o n i k a .

V y d u n a s o n a r o d o w e m u ś w i a d o m i e n i u /Litwinów i N i e m c ó w ."Lietuvos Aidas" Nr.207 /IX.1933/:Dr.Vydunas wygłosił ostatnio na zgromadzeniu t-stwa "Kultury" w Tylży odczyt na temat uświadomienia narodowego Litwinów i Niemców. W odczycie tym dr.Vydunas przeprowadzał paralelę między Niemcami i Litwinami, stwierdzając, że w Tylży i okolicach uświadomienie narodowe wzrasta z wielkim trudem.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

N o m i n a c j a p r e z e s a k ł a j p e d z k i e g o o d d z i a ł u T r y b u n a ł u N a j w y ż s z e g o ."Lietuvos Aidas" Nr.207 /IX.1933/:Prezydent Republiki mianował na stanowisko prezesa kłajpedzkiego oddziału Trybunału Najwyższego Jana Staszkiewicza, członka Trybunału Najwyższego.-

S p r a w a j ę z y k a n a r o z p r a w a c h w y d z i a ł u k ł a j p e d z k i e g o T r y b u n a ł u N a j w y ż s z e g o . Prasa kowieńska /z 15.IX.1933/:14 września odbyło się ostatnie posiedzenie wydziału kłajpedzkiego Trybunału Najwyższego według dawnej ustawy. Następne posiedzenie odbędzie się już według nowej ustawy. Na posiedzeniu będzie zapewne przewodniczył sędzia Staszkiewiczius. Sędziami będą sędziowie kłajpedzcy Hesse i Plümicke. Rozprawy sądowe będą toczyły się w jęz.litewskim. Jak dotąd, rozprawy odbywały się częściowo w języku niemieckim.-

D y m i s j a d r . S c h r e i b e r a? "Rytas" Nr.208 /IX.1933/: W prasie ryskiej ukazała się wiadomość, jakoby prezes Dyrektorjatu kłajpedzkiego dr.Schreiber ma zamiar podać się do dymisji i powrócić na stanowisko członka dyrekcji portu kłajpedzkiego.-